

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 grudnia 2023 r.

sprawy **S.J.**

skazanego za czyn z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w brzmieniu na dzień 30.06.2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 12 stycznia 2023 roku, sygn. akt II AKa 206/22

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego we Włocławku

z dnia 26 listopada 2021 roku, sygn. akt II K 49/18

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. zwolnić skazanego S.J. z kosztów

**sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb
Państwa.**

(kf)

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 26 listopada 2021 r., sygn. akt II K 49/18, oskarżonego S. J. uznano za winnego przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za który wymierzono karę 10 lat pozbawienia wolności. Ponadto, orzeczono wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną X.Y. na okres 15 lat, zakaz zbliżania się do niej

na odległość mniejszą niż 100 m na okres 15 lat, obowiązek naprawienia szkody w wysokości 2.000 zł na rzecz pokrzywdzonej oraz obowiązek zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł na rzecz pokrzywdzonej. Zaliczono także okres tymczasowego aresztowania oskarżonego na poczet kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 206/22, zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzoną oskarżonemu karę obniżono do 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie utrzymano wyrok w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, zaskarżając go w punkcie I. i II., na korzyść skazanego i zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego:

1. art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. polegające na niewystarczającym rozważeniu i ustosunkowaniu się do podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu obrazy przepisów postępowania art. 170§1 pkt 4 k.p.k. i jego argumentacji - co w konsekwencji doprowadziło do wadliwej kontroli instancyjnej oraz wpłynęło na treść zaskarżonego kasacją wyroku Sądu II instancji w ten sposób, że pociągnęło za sobą zmianę rozstrzygnięcia Sądu I instancji w zakresie kary a nie winy, w sytuacji, w której wyrok Sądu Okręgowego należało uchylić i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

2. art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu i ustosunkowaniu się do podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu obrazy art. 5 §2 k.p.k. poprzez wskazanie, że skarżący nadaje nadmierne znaczenie faktowi nieprzeprowadzenia badania ginekologicznego w 2018 r. i wyrażenie poglądu opierającego się na hipotetycznych założeniach, w sytuacji gdy tylko specjalista mógł wydać opinię w stosunku do osoby pokrzywdzonej X.Y. tj. czy wyklucza absolutnie współżycie seksualne czy też nie, co stanowiłoby obiektywny dowód mogący być poddany dopiero ocenie Sądu,

3. art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. w zw. z art. 368§2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu i ustosunkowaniu się do podniesionego w apelacji obrońcy zarzutu obrazy art. 170§ 1 pkt 2 k.p.k., pozostawienie wniosku dowodowego zawartego w apelacji w pkt VII bez rozpoznania i uznanie, że czynność dowodowa w

postaci oględzin miejsca jest pozbawiona sensu z uwagi na zmiany w usytuowaniu kuchni, w sytuacji gdy zmiany te miały walor kosmetyczny i jest możliwe odtworzenie usytuowania na podstawie wyjaśnień oskarżonego i zeznań pokrzywdzonej oraz dokonanie pomiarów miejsca zdarzenia, a wnioski z tej czynności procesowej dopiero uprawniają Sąd do dokonania oceny co do jej sensu,

4. art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na uznaniu, że przyczynami okaleczeń było zsumowanie się doświadczeń sytuacji domowej pokrzywdzonej i doświadczonej przez nią traumy w następstwie wykorzystania seksualnego, w sytuacji gdy powodem samookaleczeń pokrzywdzonej i jej zachowania w szkole była stosowana w stosunku do niej przemoc domowa, konflikty z rówieśnikami, szantaż jaki stosował w stosunku do niej od 2009 roku 26-letni mężczyzna,

5. art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu i ustosunkowaniu się do podniesionych w apelacji obrońcy zarzutu art. 7 k.p.k. i przyjęcie wiarygodności dowodów świadczących o winie oskarżonego w sytuacji gdy niniejsze dowody zostały zakwestionowane dokumentami i zeznaniami świadków, które wskazują na wnioski przeciwnie - o braku winy oskarżonego,

6. art. 170§1 pkt 3 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Apelacyjny wniosku dowodowego o zażądanie od Rzecznika Praw Dziecka nadesłania oryginału anonimu jaki do niego wpłynął dotyczącego pokrzywdzonej oraz wniosku dowodowego o zażądanie z Sądu Rejonowego we Włocławku dokumentacji sporządzonej przez A. G. tj. prośby o dokonanie pogłębionej diagnozy środowiska rodzinnego pokrzywdzonej w sytuacji gdy wnioski dowodowe miały znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w konsekwencji materiał dowodowy nie jest kompletny,

7. art. 170§1 pkt 2 i 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Apelacyjny wniosku obrońcy oskarżonego o wezwanie na rozprawę biegłych, którzy sporządzili ostatnią opinię w sprawie na okoliczności wskazane podczas rozprawy apelacyjnej w dniu 12 stycznia 2023 roku w sytuacji gdy miał on istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy - oceny zdolności pokrzywdzonej do udziału w czynności przesłuchania oraz dokonanie przez Sąd oceny wniosku dowodowego w sposób wymagający wiadomości specjalnych,

8. art. 170§1 pkt 2 k.p.k. poprzez oddalenie zawartego w piśmie oskarżonego wniosku o uzyskanie dokumentu w postaci książeczki zdrowia M. J. w sytuacji gdy miał on znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy”.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uniewinnienie S. J. od zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz Sądu Okręgowego we Włocławku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Włocławku do ponownego jej rozpoznania, w tym w celu uwzględnienia wniosków dowodowych wskazanych w treści apelacji oraz na rozprawie apelacyjnej w dniu 12 stycznia 2023 r. i przeprowadzenia dowodów na okoliczności w nich wskazane.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy we Włocławku wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna.

Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Podnoszone w kasacji zarzuty muszą wskazywać na rażące naruszenie prawa, do którego doszło w postępowaniu odwoławczym, co w konsekwencji mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. Celem postępowania kasacyjnego jest bowiem wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Obrońca skazanego we wniesionej kasacji wad o takim charakterze nie wykazał, a kontrola odwoławcza przeprowadzona w tej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku spełnia warunki o których mowa w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 p 3 k.p.k.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu sformułowanego w petitum kasacji w punkcie 1. wskazać należy, że Sąd odwoławczy w sposób wystarczający rozważył i ustosunkował się (s. 7-9 uzasadnienia) do podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu z art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k., w zakresie możliwości ponownego przesłuchania pokrzywdzonej, i to zarówno przed Sądem I instancji, jak i na etapie postępowania przed Sądem odwoławczym. Sąd II instancji ponownie

bowiem ustalał, czy stan zdrowia psychicznego X.Y. w czasie postępowania apelacyjnego umożliwiłby jej kolejne przesłuchanie (k. 2790, 2802, 2810, 2843), ale z uwagi na kategoryczne, negatywne stanowisko biegłych, odstąpił od dopuszczenia tego dowodu. Sąd odwoławczy opisał przy tym okoliczności przesłuchiwania pokrzywdzonej w postępowaniu sądowym, które musiało zostać przerwane z uwagi na pogarszający się stan jej zdrowia. Obrońca polemizując z decyzją Sądów w tym zakresie i podkreślając negatywne konsekwencje procesowe dla skazanego, nie tylko bagatelizuje trudną sytuację pokrzywdzonej, której przesłuchanie groziłoby nawet dekompensacją psychiczną, ale przede wszystkim nie wykazuje istnienia okoliczności realnie niezbędnych i możliwych do wyjaśnienia podczas jej ew. kolejnego przesłuchania.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu kasacyjnego, stwierdzić należy, że lektura uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego nie potwierdza stanowiska obrońcy, jakoby ten Sąd w sposób nienależyty rozpoznał i ustosunkował się do podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutu z art. 5 § 2 k.p.k. Sąd II instancji szczegółowo wypowiedział się w zakresie tego zarzutu apelacyjnego na s. 9-10 uzasadnienia, trafnie konstatując, że wbrew odmiennemu stanowisku obrońcy sprawdzenie okoliczności posiadania przez pokrzywdzoną błony dziewiczej w 2018 r. nie miałoby charakteru rozstrzygającego dla sprawstwa S. J., a zatem brak przeprowadzenia na ówczesnym etapie postępowania badania ginekologicznego na tę okoliczność nie rzutuje na prawidłowość ustaleń faktycznych w sprawie.

Kolejny, trzeci zarzut kasacyjny oparty na nierzetelnej kontroli odwoławczej wobec ujętego w apelacji zarzutu obrazy przepisu art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. i pozostawieniu wniosku dowodowego zawartego w apelacji w pkt VII dotyczącego przeprowadzenia dowodu z oględzin miejsca zamieszkania skazanego bez rozpoznania, również należało uznać za oczywiście bezzasadny. Argumentacja Sądu Apelacyjnego w tym zakresie zawarta na s. 10 uzasadnienia nie budzi zastrzeżeń, skoro inkryminowane zdarzenie miało miejsce w 2010 r., a postępowanie w sprawie toczyło się wiele lat później (wniosek dowodowy złożono w 2019 r.) i umeblowanie kuchni gdzie skazany dopuścił się przestępstwa od tego czasu uległo zmianie. Akcentowany przez obrońcę charakter tych zmian oraz jego przekonanie o możliwości odtworzenia uprzedniego wyglądu kuchni na podstawie

depozycji oskarżonego i pokrzywdzonej nie uzasadniało dokonania oględzin mieszkania.

Odnosząc się do czwartego zarzutu kasacji, podkreślenia wymaga, że za jego pomocą obrońca kwestionuje ustalenia faktyczne w sprawie poprzez przedstawianie własnej oceny zdarzeń i powodów samookaleczeń pokrzywdzonej, co jest zabiegiem niedopuszczalnym na etapie postępowania kasacyjnego. Sąd Apelacyjny rzetelnie odniósł się do zarzutu apelacji sformułowanego na podstawie art. 410 k.p.k. na s. 12-13 uzasadnienia. Sądom obu instancji, podobnie jak biegłym opiniującym w sprawie, znana była sytuacja osobista i rodzinna X.Y., w tym stosowana wobec niej przemoc domowa, konflikty z rówieśnikami i szantaż nieznanego mężczyzny, które to okoliczności zostały szczegółowo rozważone pod kątem powodów autoagresji pokrzywdzonej. Ustalenie jakiego dokonał Sąd *meriti*, że przyczynami okaleczeń było zsumowanie się doświadczeń sytuacji domowej pokrzywdzonej i doświadczonej przez nią traumy w następstwie wykorzystania seksualnego, bazowało na zeznaniach pokrzywdzonej, depozycji świadków i opinii biegłych z zespołu biegłej M.B., a odmienna, subiektywna ocena obrońcy nie dyskredytuje tego stwierdzenia.

Piąty zarzut kasacji, opisujący nienależyte zdaniem skarżącego rozpoznanie i ustosunkowanie się do podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów z art. 7 k.p.k. i przyjęcie wiarygodności dowodów świadczących o winie oskarżonego, ma charakter bardzo ogólny. Zarzuty ze sfery oceny dowodów i ustaleń faktycznych, podniesione w apelacji obrońcy, zostały szczegółowo rozważone przez Sąd odwoławczy na s. 14-20 uzasadnienia, gdzie ustosunkowano się do poszczególnych elementów linii obrony skazanego, w której podważano fragmenty zeznań pokrzywdzonej w celu zdyskredytowania wiarygodności jej depozycji, akcentowano zaś wyjaśnienia oskarżonego, podkreślano znaczenie dokumentacji ginekologicznej czy kwestionowano rzetelność biegłych z zespołu biegłej M.B..

Kolejne zarzuty kasacyjne, opisane w punktach 6-8, za pomocą których obrońca wyraża krytykę wobec nieuwzględnienia jego wniosków dowodowych przez Sąd II instancji, należało również uznać za oczywiście bezzasadne. W tym zakresie wskazać po pierwsze należy, że zagadnienie przemocy domowej w środowisku rodzinnym pokrzywdzonej zostało dostatecznie rozważone na s. 12-13

uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Wniosek dowodowy obrońcy o zażądanie dokumentacji od Rzecznika Praw Dziecka i Sądu Rejonowego we Włocławku, w celu dokonania pogłębionej diagnozy środowiska rodzinnego pokrzywdzonej, nie został uwzględniony z uwagi na to, że stosunki rodzinne pokrzywdzonej zostały już w dostatecznym stopniu uprawdopodobnione (k. 2873). Kwestia zdolności pokrzywdzonej do udziału w czynności przesłuchania była również szczegółowo w tej sprawie badana, w tym w toku postępowania odwoławczego, co opisano na s. 7-9 uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Wniosek o wezwanie na rozprawę biegłych, którzy sporządzili ostatnią opinię w sprawie pokrzywdzonej został więc oddalony, ponieważ dowodu nie dało się przeprowadzić, a ponadto z uwagi na to, że okoliczności opisane w pkt 3, 4, 5 wniosku oskarżonego nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (k. 2875). Również kwestia możliwości udania się przez córkę skazanego M. J. do L. rowerem została poddana wystarczającej rozwadze (s. 16 uzasadnienia), w ramach której słusznie uznano, że ew. ustalenie innej przyczyny opuszczenia przez M. J. mieszkania samoistnie nie mogłoby podważyć wiarygodności pokrzywdzonej. Wniosek o uzyskanie dokumentu w postaci książeczki zdrowia M. J. został więc oddalony jako niemający znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (k. 2875). Argumentacja podana na uzasadnienie tych rozstrzygnięć dowodowych Sądu nie budzi zastrzeżeń w realiach przedmiotowego postępowania. W sprawie zgromadzono wystarczający materiał dowodowy do skazania S. J., który został rzetelnie zweryfikowany przez Sąd odwoławczy. Kontrola apelacyjna była ponadto dla skazanego korzystna, ponieważ spowodowała obniżenie wymiaru kary.

Z powyższych względów, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 k.p.k. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, ani innej rażącej obrazy prawa mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., zdecydował o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego, jako oczywiście bezzasadnej.

Dostrzegając pobyt S. J. w zakładzie karnym, jego sytuację materialną i zwolnienie skazanego z kosztów postępowania rozpoznawczego w Sądach obu instancji, Sąd Najwyższy postanowił zwolnić go również z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]